

Kolokvium „Mé tělo mi nepatří“ 16-18. 11. 2007

FAMU, Smetanovo nábřeží 2, učebna 1

vstup volný

Pátek 16. 11. 2007

10-12h Mirek Vodrážka: **Mé tělo mi nepatří**

Kde jsou hranice a možnosti lidského těla? A překračuje člověk sám sebe, své vlastní tělo, když touží po jiném a cizím těle? Jak je možné, že trh, reklama, móda nebo sportovní kultura vytváří velice snadno nové formy tělesnosti, která vznikají především v důsledku konfliktu imaginárního a fyzického těla? A nejsou epidemie nových nemocí jako anorexie, bulimie důkazem, že vlastnictví těla je vždy produktem určité zespolečenskosti?

Je planeta země jako ženské tělo, které muži přetvářejí donekonečna sami pro sebe a proto toto tělo jakoby vždy patřilo někomu jinému? A jak je možné, že sociální tělo, které je vůči tělu podobným vnějším jako šaty prorůstá skrze naše tělo? Proč se v moderním světě stalo poznání sama sebe důležitější než naturalizované koncepty heterosexuality nebo genderové bipolarity?

Zboží genetické inženýrství za pomoci nových syntetických organismů kategorie těla a tělesnosti? Bude existence kyborgů dovršením nejen transcendence těla, ale především samotné artificialnosti lidského bytí? A nepředjímají některé postmoderní filmy nové formy artificialní tělesnosti? A jak se různé formy náboženské nebo politické ideologie vepisují do lidských těl? Máme tedy vlastní nebo jen uvlastněná těla formovaná nahodilým osvětím společenského bytí? Může být vztah k tělu vůbec „vlastnický“?

Ukázky z filmů: Boys Don't Cry / Kluci nepláčou (1999) - režie Kimberly Peirce; Crash (1996) - režie David Cronenberg

Mirek Vodrážka je hudebník, feminista a teoretik chaosu. Od 90. letech otvíral v médiích feministickou a transgenderovou diskuzi a na toto téma publikoval mnoho studií a článků. Spolupracoval na genderových výzkumech a byl členem vládního výboru pro odstranění všech forem diskriminace mužů a žen. Knižně vydal Chaokracie (1997), Feministické rozhovory o „tajných službách“, (1996), Esej o politickém harémismu (1999), Decivilizace (2007). V současné době je předsedou správní rady obecně prospěšné společnosti Pramení, která se věnuje zážitkovému učení prostřednictvím umění, intuitivního zkoumání a rozvoje lidského potencionálu a odborným poradcem a externím redaktorem genderové informační a tiskové agentury GITa.

12-14h Ivan Odilo Štampach: **Mé tělo mi nepatří. Jsem jím.**

Náboženství jako úkon těla z religionistického hlediska.

Doc. ThDr. Ivan Odilo Štampach je religionista, teolog, filosof a vysokoškolský pedagog. Vystudoval filosofii a pedagogiku na FF Masarykovy univerzity v Brně, teologii v tajných kurzech a na Papežské teologické fakultě v Poznani. Publikuje mimo jiné v časopisech a sbornících Teologické listy, Sursum, Souvislosti, Literární noviny a Prostor. Od roku 1991 působí v zednářské lóži, v roce 1999 byl exkomunikován z římskokatolické církve a vyloučen z dominikánského řádu. Sleduje linii sociálního a mystického křesťanství, jakož i rané křesťanské teosofie a je těsně spřízněn s antroposofií.

15-17h Vlasta Čiháková-Noshiro: **Tělo jako nejá**

Autorka strávila 70. léta v Japonsku, kde se aktivně účastnila body akcí a performancí. Byla to doba, kdy spisovatel Yukio Mishima, kandidát na Nobelovu cenu za literaturu, spáchal harakiri, jež je posledním registrovaným případem této brutální sebevraždy v japonských dějinách. Měla být však chápána jako akt estetické a etické dokonalosti. Od té doby akční umění přesunulo těžiště svého výrazu do médií, a tento transfer se stal důvodem našeho tázání po smyslu těla jako znaku v procesu vizuální objektivace, v němž se tělo vzdaluje našemu já, do světa obecně manipulovatelného nejá.

Vlasta Čiháková-Noshiro žila téměř dvacet let v Tokiu, kde v 60. letech studovala dva roky na Tokijské státní akademii výtvarných umění a na Japonské universitě (Nihon Daigaku), Fakulta umění a architektury. Během svého pobytu v Tokiu vyučovala na třech vysokých školách a pravidelně spolupracovala s Kuwazawa Design Research Institute, kde konala přednášky z oboru moderního a současného umění v Tokiu. V roce 1986 se přestěhovala do Vídně, po roce 1989 natrvalo do Prahy. V roce 1995 se stala kurátorkou výstavní síně „Mánes“ v Praze, kde působila do roku 1991 a uspořádala zde přes sto tuzemských a mezinárodních výstav současného umění. Od prosince 1991 působí jako kurátorka Galerie kritiků v pražském paláci Adria, kde pokračuje v pořádání domácích a zahraničních výstav. V současné době působí také jako lektorka teorie umění na FaVU VUT Brno a členka Umělecké rady. Od roku 2001 je členkou Vědecké rady Mezinárodního bienále současného umění ve Florencii.

17-19h Jan Šula: Nové paradigma v medicíně

Tělo a vědomí jsou jedno a totéž. Konec materialistického pojetí těla a vědomí tak jak jej popsal René Descartes a po 300 let byly považovány za absolutní. Myšlenky lze měřit, vážit, zobrazovat. Bylo to potvrzeno Nobelovou cenou za medicínu v roce 1998 a pak znovu v roce 2000. Klinická medicína se však drží pouze materialistického pojetí. Do nedávné doby nebyly přesně formulované úvahy o zdraví a nemoci. V souvislosti s objevem receptorů opiátů je nyní jasné, že lidské tělo má ve své mysli schopnost správně regulovat všechny abnormality pouze silou vůle. Další objev ukázal, že všechny nemoci jsou výsledkem chybné komunikace mezi řídicími systémy organismu: centrální nervový systém, endokrinní systém, imunitní systém a gastrointestinální systém. Pokaždé, když je tato komunikace blokována, následkem je nemoc. Biomodulace je léčebný přístup, který umožní (odblokuje) správnou komunikaci mezi uvedenými čtyřmi řídicími systémy lidského těla. Pokaždé dosáhne u většiny nemocí jejich zlepšení. Tento výzkum vznikl krátce po objevu receptorů velkého množství peptidů v National Institutes of Health, Maryland, USA. Současně byly kontaktovány výzkumné skupiny v Anglii, Skotsku a Švýcarsku a jejich nezávislí výzkumníci zvažovali možnosti léčebného využití tohoto nového objevu. Nakonec byl vyvinut léčebný postup, jehož smyslem bylo nahradit imunogenetické peptidy (odstraní překážku komunikace na receptorech buněk a obnoví normální komunikaci uvnitř buňky). Všechny klinické zkoušky ukázaly, že tato metoda má pozoruhodnou schopnost vracet lidské tělo ze stavu nemoci do kompletního zdraví.

MUDr. Jan Šula se posledních patnáct let zabývá problematikou INTEGRACE ALTERNATIVNÍCH LEČEBNÝCH POSTUPŮ A KLASICKÉ MEDICÍNY v nejširším slova smyslu. Jako lékař působil v USA, Švýcarsku a Anglii, kde se soustředil na pacienty s komplikovanými autoimunitními onemocněními, zejména revmatická artritida, roztroušená sklerosa a únavový syndrom. Komplexní individuální péče o pacienta v pojetí Dr. Šuly a jeho týmu představuje zahrnutí všech možných faktorů ovlivňující zdraví jedince - biomechanika páteře a nohy, výživa, ale zejména stav psychologické pohody a odmítnutí agrese jako řešení problému svého zdraví. Poslední 4 roky působí na ostrově Ischia v Itálii, kde využívá všech znalostí a zkušeností současné biomodulární medicíny ve prospěch jedince. Člen Britské lékařské společnosti, člen Italské lékařské společnosti, člen Oxford Institute of Immunology a mnoha dalších. Žije střídavě v Praze a v Neapoli.

19-20h Saša Ledinská a Pavla Jonssonová: Hlasy harfy

Duo harfenistky z Divoké Šárky a performerky z Nového Města předvede svůj postoj k tématu „mé tělo mi nepatří“ v podobě dvou písní „Zvěstování“ a „Pilotka nám stárne“.

Saša Ledinská naslouchá jemným hlasům harfy v přírodě a Pavla Jonssonová se zabývá genderovou teorií a působila ve skupinách Plyn, Dybbuk, Zuby nehty.

Kolokvium „Mé tělo mi nepatří“ 16-18. 11. 2007

FAMU, Smetanovo nábřeží 2, učebna 1

vstup volný

Sobota 17. 11. 2007

10-12h Anna Hogenová: Fenomenologie pohybu

Nekarteziánské pojetí těla, tělo ve smyslu pexis, soma, sarx. Úloha fenomenologie vnitřního časového vědomí v řízení pohybu, v akceptaci a v odmítání vlastní tělesnosti. Intence do světa ve spojení s funkcí "ruky" a řeči. Problém tělesného schématu jakožto zdroje pro koexistenci motoriky a psychiky. Aristotelské pojetí pohybu a jeho vztah k tělu.

Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc. přednáší na Pedagogické fakultě UK filosofii a dlouhodobě se zajímá o tělesnost z hlediska fenomenologického.

12-14h Petr Roubal: Tělo jako politický symbol v Československých spartakiádách

Tělo je náš neuniverzálnější a nejpůsobivější politický symbol. Jeho znásobením v desetitisícovém spartakiádním davu vzniká působivá politická metafora, „ztělesnění“ pracujícího lidu. Jedná se ale o zvláštní typ osamělého davu, ve kterém každý jedinec stojí na své „značce“, sám tváří v tvář moci. Příspěvek bude analyzovat proměnu jedince v politický znak na podkladu krátkého dokumentárního filmu: Střecha, Jiří. *Československá spartakiáda 1985.* (12 min.) Krátký film, Praha, 1985.

Petr Roubal, Ph.D. vystudoval historii na Středoevropské univerzitě v Budapešti a sociální antropologii na Cambridge. Jeho disertační práce se zabývala politickou symbolikou hromadných tělovýchovných vystoupení, zejména československých spartakiád. V současnosti přednáší moderní české dějiny v programu ECES Filozofické fakulty UK. Spolupracoval na několika mezinárodních výstavách, naposledy na Modernism: Designing New World 1914-1939 ve Victoria and Albert Museum.

15-17h Eva Zemanová: Vzácné lidské zrození - člověk v koloběhu životů

Východní spirituální nauky popisují lidské tělo jako výsledek naší snahy dosáhnout hlubokého vhledu do povahy existence jako takové, naše přítomnost ve fyzické dimenzi tohoto světa je nejen nutností a břemenem, ale zároveň příležitostí pochopit plně moc a slabost naší mysli, našich záměrů a etických hodnot. Staré kultury, ať už hinduistické či buddhistické popisují až sedm druhů duchovních těl, která považujeme za součást svého „jáství“, od těl světelných a myšlenkových přes těla energetická a smyslová až po tělo fyzické. Jejich vzájemná korelace a harmonizace jsou způsobem jak obnovit jejich původní způsobilost, inteligenci a schopnost osvíceného vhledu, který převyšuje význam běžného chápání lidství. Naše tělo je tedy náš nástroj a příležitost, evoluční článek na cestě k opravdovému člověku.

Eva Zemanová studovala od roku 1993 sanskrit a Vedantu při Divine Life Society, Shivananda Ashram, Rishikesh, India, a později se věnovala výuce meditace a filosofie v ČR a překladům ze staroindické literatury. 1999-2005 byla na studijním pobytu v klášteře J.S. Dalailamy, Namgyal Monastery, Dharamsala, India, kde se věnovala intenzivní meditační praxi a tibetskému buddhismu, specificky tantře Kalachakry, Guhyasamaji a Chakrasamvary. Po návratu do ČR působí jako učitelka a knihovnice v buddhistickém centru Lotus v Praze. Je součástí mezinárodního fóra pro výzkum mimozemských civilizací.

17-20h Kateřina Lišková: Hodné holky se dívají jinak aneb feministické porno

Pro mnohé feministky je pornografie synonymem diskriminace, dehumanizace a násilí na ženách. Antipornografický feminismus hlásá, že veškeré porno je o podřízení žen, a explicitní sex pornoobrazů ztotožňuje s explicitním sexismem. Může vůbec existovat něco jako feministické porno? Lze zdánlivě opresivní monolitický gigant využít

k posilování ženské agency? Debata s filmovými ukázkami o tom, jak je možné prostřednictvím pornografie (re)formulovat feministickou emancipační sexuální politiku a podvracet genderové stereotypy.

Kateřina Lišková, Ph.D. je socioložka a působí jako odborná asistentka na oboru genderová studia katedry sociologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Zabývá se feministickými a sociologickými teoriemi genderu, otázkami reprezentace sexuality a organizace intimity.

Kolokvium „Mé tělo mi nepatří“ 16-18. 11. 2007

FAMU, Smetanovo nábřeží 2, učebna 1

vstup volný

Neděle 18. 11. 2007

10-12h Eva Šlesingerová: Národní těla a imaginace genů

Příspěvek se zabývá populárními reprezentacemi těla, konkrétně genetického výzkumu spojovaného s příslušností k etnické skupině, ke konkrétnímu národu. Analytickým nástrojem, kterým jsou tyto každodenní výpovědi interpretovány, kterým je takto pojatá tělesnost analyzována, je koncept biopolitiky a governmentality Michela Foucaulta. Otázky do diskuse by mohly být tyto: Jak je ohraničována etnická příslušnost skrze kód DNA? Je genetizované tělo mapou pro tvorbu autentické etnické příslušnosti, paměti národa? Jeho čistoty?

Mgr. Eva Šlesingerová je socioložka a působí jako asistentka na oboru Sociální antropologie katedry sociologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Zabývá se sociologickými a sociálně antropologickými pojetími kultury, etnicity, těla, biopolitiky a paměti.

12-14h Jaroslav Dušek: Osvobozené tělo

Kde končí hranice našeho těla? Úvahy nad filmem „What the BLEEP Do We Know?“.

Jaroslav Dušek je autorský herec.

15-17h Helena Jarošová: Dobrý den, tělo

(Titul je parafrází na L'Adieu au corps Davida Le Bretona, 1999)

V evropské kulturní tradici je tělo podřízeno reglementaci. Svědčí o tom historické etikety i tělesné a osobní aparence ovlivněné politickými ideologiemi. I náš obraz těla je místem křížení všeho, čím daná společnost žije a trpí. Současná zvyšující se estetizace těla a osobní aparence není, jak se domnívám, jen pouhým důsledkem mocného působení výroby, obchodu, reklamy a sdělovacích médií. Člověk ve světě hotových výrobků a profesionálních služeb vyrovnává frustraci z nemožnosti svobodně ovládat, tvořit mj. právě tím, že přetváří své tělo a celkový zevnějšek. Chová se tak pravděpodobně i proto, že zažívá jistý druh komunikační nouze, v níž se lidé obvykle obrací ke svému tělu. Móda, líčení, oděv jsou snahou po výrazu, řádu, pokusem o zmírnění indiference, která je tak snadná v urbánních společnostech. Svobodně přístupné techniky těla (Mauss) jsou dnes uvolňujícím aktem chování a rozhodně zvláštním projevem citlivosti k vlastnímu tělu. Zvýznamněným vztahem člověka k zevnějšku je pravděpodobně zahájena i cesta k citlivějšímu prožívání těla i k vlastnímu nitru. A tak se přebujelá až zvrácená péče o estetickou stránku těla dá promýšlet i jako cesta k radikálnější proměně našeho vědomí o těle. Na jiný způsob tohoto zaměření ukazují díla bodyartistů, „haekrů“ lidského těla, jejichž přístupy lze chápat též jako vyrovnávání našich přeestetizovaných těl, neboť umění anticipuje život.

Volné myšlenkové zdroje: Jean Baudrillard, David Le Breton, Denis Baron, Richard Shusterman

Citace a odkazy na krásnou literaturu: Saul Bellow, Herzog, str. 126-128; Marguerite Durasová, Milenec, str. 7-14;

Josef Hrabal, Obsluhoval jsem anglického krále, str. 208-213

Filmy Davida Cronenberga a filmy o bodyartistech (akčním umělcích): Orlan, Stelarc, Gina Pane

PhDr. Helena Jarošová přednáší na FF UK a uměleckých školách: estetiku v každodenním životě, dějiny kostýmu a módy a základy evropské zdořilosti.

17-19h Denisa Kera: **Body politic, společnost sítí a metafory globalizace - jsme tělo**

společnosti nebo společenství těl?

Metafory srovnávající a spojující společnost, vesmír a lidské tělo mají dlouhou historii, která odkrývá mnohé paradoxy vztahu přirozeného, konstruovaného a umělého. Je zdravé tělo modelem pro dobře uspořádanou společnost nebo je harmonická společnost podmínkou pro zdravé tělo? Jak chápat rodinu či individuum jako základ společnosti? Je společnost monádou a zrcadlem elementů, z kterých se skládá, nebo je emergentním celkem, jehož komplexnost nelze redukovat na tyto elementy? Čemu slouží analogie spojující přirozené a politické celky, biologii a politiku? Jsou politické orgány skutečnými orgány a je politika těla skutečnou politikou? Týkají se současné globalizační procesy pouze společnosti a lidí nebo ovlivňují i celý ekosystém planety a také neorganickou přírodu? Je globalizace evolučním procesem, jehož výsledkem jsou stále komplexnější celky, které nejsou ryze organické? Je pojem evoluce vhodný pro popis spojování organických a neorganických systémů do komplexnějších celků, jakými jsou města a globalizovaná společnost? Na celém problému vztahu evoluce a globalizace jakožto vztahu lidí a strojů, organického a neorganického života, společnosti a technologií, je důležitá i samotná konfrontace „humanitního“ a „vědeckého“ myšlení a pojmů. Proč jsou nekompatibilní? Kde hledat slovník nebo překlad, který by tuto propast překlenul? Nejsložitější ovšem bude ústřední otázka prezentace: Tvoříme tělo společnosti nebo jsme jen společenstvím těl? Jaké důsledky mají odpovědi na tuto otázku na naši politiku, těla i na celou přírodu?

Denisa Kera je vědecká pracovnice Centra Globálních studií, společného pracoviště AV ČR a UK, kde se zabývá vztahem globalizačních procesů k novým informačním a komunikačním technologiím. Působí také v rámci programu Studium nových médií FF UK, kde přednáší o teorii nových médií, digitální kultuře a umění, filozofii vědy a techniky. Spolupracuje jako kurátorka na řadě mezinárodních projektů propojujících umění, vědu a nové technologie. V rámci každoročního Týdne vědy a techniky pořádaného AV ČR organizuje festival TransGenesis, která má za cíl propojovat uměleckou a vědeckou kreativitu.
